

بررسی ویژگی‌های هیات مدیره بر محافظه کاری حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده

در بورس اوراق بهادار تهران

مهدی مهربانی^۱

حسن زلفی^۲

سید علی ملیحی^۳

چکیده

هدف تحقیق حاضر تعیین تاثیر ویژگی‌های هیئت مدیره بر محافظه کاری حسابداری و ارزیابی نقش هیئت مدیره در حفظ منافع ذینفعان از طریق محافظه کاری حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می باشد. برای اندازه گیری محافظه کاری از مدل باسو (۱۹۹۷) استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می باشد، که ۱۱۵ شرکت به روش غربالگری برای سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۱ به عنوان نمونه آماری جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق ملاک عمل قرار گرفته است. تحقیق حاضر، از نوع تحقیق‌های توصیفی همبستگی است که در آن، تحلیل داده‌ها با استفاده از رگرسیون چندگانه انجام می‌شود.

یافته‌های تحقیق حاکی از، وجود رابطه مستقیم و معنادار بین دوگانگی وظیفه مدیر عامل و رییس هیات مدیره و غیر موظف بودن رییس هیات مدیره و در صد اعضای غیرموظف هیات مدیره، و عدم وجود رابطه مستقیم و معنادار بین اندازه هیئت مدیره و تخصص مالی اعضای هیئت مدیره و مدت تصدی مدیر عامل با محافظه کاری حسابداری می‌باشد.

کلید واژه: محافظه کاری، ویژگی‌های هیئت مدیره، دوگانگی وظیفه مدیر عامل و

رییس هیئت مدیره

^۱ دانشجوی کارشناس ارشد حسابداری، دانشکده علوم انسانی، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات همدان، همدان، ایران)

^۲ استاد یار حسابداری، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران hazalaghi@gmail.com

^۳ مربی حسابداری، دانشکده علوم انسانی، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات همدان، همدان، ایران)

مقدمه

امروزه محیط کسب و کار به طور فزاینده‌ای پیچیده شده و پیوسته در حال تغییر است. به منظور ایجاد ارزش در بازار و کسب مزیت رقابتی پایدار، بقا و پیشرفت باید جریان نوآوری و مکانیزم‌های نظارتی را در سازمان بهبود بخشید تا از رکود و نابودی ممانعت شود (سالامون^۱، ۱۹۹۰).

هیئت مدیره فعال و وجود اعضای غیر موظف در هیئت مدیره به منظور هم جهت شدن منافع مورد توجه قرار گرفته تا یکی از اهداف اصلی هر سیستم حاکمیت شرکتی که پاسخگو کردن مسئولان درون سازمانی است، تحقق یابد (حساس یگانه، ۱۳۸۴).

مقوله محافظه کاری حسابداری از ابتدای قرن بیستم تا کنون، بعنوان یک اصل از اصول محدود کننده، در گزارشگری مالی مطرح شده است. در ادبیات حسابداری تا کنون تعاریف متعددی از محافظه کاری صورت پذیرفته است. باسو (۱۹۹۷)^۲ محافظه کاری حسابداری را رویه‌ای می‌داند که در واکنش به اخبار خوب و بد متضاد عمل می‌کند، به طوری که در مقابل اخبار بد، سود و دارایی‌ها را کمتر نشان می‌دهند ولی در مقابل اخبار خوب سود و دارایی‌ها را بیشتر نشان نمی‌دهند. واتز (۲۰۰۲)^۳ محافظه کاری حسابداری را این چنین تعریف می‌کند؛ "لزوم تفاوت قایل شدن در تایید پذیری شناسایی سود در مقابل زیان". از نظر گیولی هاین (۲۰۰۰)^۴ محافظه کاری عبارت از انتخاب یک راهکار حسابداری تحت شرایط عدم اطمینان که در نهایت به کمترین دارایی و درآمد بیانجامد و کمترین اثر مثبت را بر حقوق صاحبان سهام داشته باشد.

۱. بیان مسئله

با تفکیک مالکیت و مدیریت، مدیران به عنوان نماینده مالکان (سهامداران)، شرکت را اداره می‌کنند. با شکل گیری رابطه نمایندگی، تضاد منافع بین مدیران و سهامداران ایجاد می‌گردد. بدان معنا که ممکن است مدیران دست به رفتارهای فرصت طلبانه زده، تصمیماتی را اتخاذ نمایند که در جهت منافع آنها و عکس منافع سهامداران باشد. نیاز به حاکمیت شرکتی از تضاد منافع بالقوه بین افراد حاضر در ساختار شرکت ناشی می‌شود. برلی، مینز^۵ (۱۹۳۲) اعتقاد داشتند که نبود مکانیسم های حاکمیت شرکتی، این امکان را به مدیران می‌دهد که در جهت منافع شخصی خود به جای منافع سهامداران حرکت نمایند.

وقوع رسوایی های مالی اخیر در سطح جهان، از انرون و ورلدکام در آمریکا تا پارلامات در اروپا، سبب شده است که انگشت اتهام به سمت گزارشگری مالی نشانه رود. اعمال محافظه کاری حسابداری در گزارشگری مالی سبب افزایش کیفیت این گزارشگری شده و از منافع بسیاری از ذینفعان بویژه اعتبار دهندگان حمایت کرده و از روشهای متهورانه حسابداری جلوگیری می‌کند. لذا هیئت مدیره به عنوان

¹. Salamon

². Basu

³. Watts

⁴. Givoly, D. and Hayn

⁵. Berle and Means

یکی از ارکان حاکمیت شرکتی، می‌تواند کیفیت گزارشگری مالی را از طریق حسابداری محافظه کارانه بهبود بخشد.

اهمیت این تحقیق این است که به مدیران، سرمایه‌گذاران و سایر تصمیم‌گیرندگان نشان دهد که خصوصیات هیئت مدیره شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بر محافظه کاری حسابداری تأثیر گذار است؛ افزون بر این، هر یک از خصوصیات هیئت مدیره، چه تأثیری بر محافظه کاری حسابداری می‌تواند داشته باشد.

تحقق بخشی از اهداف حاکمیت شرکتی، مستلزم برخورداری از یک هیئت مدیره مؤثر و کارا است، لذا دستیابی به این هدف، مستلزم ارزیابی ویژگیهای هیئت مدیره است. در این صورت، سؤال مطرح این است که آیا می‌توان به منظور بهبود محافظه کاری حسابداری در شرکت، اقدامات مناسب تری را به عمل آورد و سهامداران را به انتخاب هیئت مدیره مطلوب تر هدایت کرد؟ بنابراین انتظار می‌رود، هیئت مدیره که مهمترین و قدرتمند ترین عنصر حاکمیت شرکتی است؛ منجر به اعمال نظارت بهتر عملکرد مدیر و از جمله الزام وی به رعایت شیوه‌های محافظه کارانه در جهت حفظ منافع سهامداران و اعتبار دهندگان شود.

۲. ادبیات نظری و پیشینه و روشهای اندازه گیری محافظه کاری

در ادبیات حسابداری؛ محافظه کاری، شناسایی به موقع یک زیان مهم حسابداری محسوب می‌شود. شرکتها می‌توانند از شناسایی به موقع زیان به عنوان یک عامل کنترلی و نظارتی بر عملکرد مدیریت استفاده کنند (فرانسیس، مارتین ۲۰۰۹)^۱. از آنجایی که مدیران به عنوان تهیه کنندگان صورتهای مالی، تمایل به ارائه مطلوب تر وضعیت مالی شرکت دارند، لذا شناسایی به موقع زیان می‌تواند به عنوان مکانیزمی بازدارنده جهت کاهش خوش بینی بیش از حد عمل کند؛ چرا که شناسایی به موقع زیانها و تاخیر در شناسایی سودها و افزایش ارزشها می‌تواند تمایل مدیران جهت ارائه مطلوب تر وضعیت مالی شرکت را تعدیل کند.

محافظه کاری در ادبیات حسابداری به دو دسته تقسیم شده است. بال (۲۰۰۰) محافظه کاری را به دو دسته محافظه کاری در صورت سود زیان و محافظه کاری در ترازنامه طبقه بندی نموده است. چاندر و همکاران (۲۰۰۴)، عبارت محافظه کاری شرطی و محافظه کاری غیر شرطی را به کار بردند. بیرو، رایان (۲۰۰۰)، محافظه کاری حسابداری را تفاوت ارزش بازار و ارزش دفتری دارایی ها عنوان می‌کنند. احمد و همکاران (۲۰۰۷) نیز محافظه کاری را به عنوان کم نمایی پیوسته ارزش دفتری خالص دارایی ها نسبت به ارزش بازار می‌دانند. این، تعریف محافظه کاری حسابداری از دیدگاه ترازنامه است.

در ادبیات حسابداری روش‌های مختلفی برای اندازه‌گیری محافظه کاری وجود دارد. بنابراین در ادامه روش‌های اندازه گیری و کمی سازی محافظه کاری با در نظر گرفتن سه طبقه کلی به شرح زیر ارایه می‌شود:

^۱ Francis and Martin

- ۱- معیارهای مبتنی بر رابطه‌ی سود حسابداری و بازده سهام
- ۲- معیارهای مبتنی بر اقلام تعهدی
- ۳- معیارهای مبتنی بر ارزش بازار خالص دارایی‌ها

پیشینه تحقیق

رعایت اصل محافظه کاری حسابداری ریشه در قرون وسطی دارد، در آن زمان که صاحبان املاک، اداره املاک خود را به مباشر می‌سپردند، مباشر می‌دانست اگر محافظه کاری پیشه کند و افزایش ارزش‌ها را پیش بینی نکند؛ خود را در قبال مسئولیتی که به او واگذار شده بیمه کرده است. زیرا اگر افزایش ارزش‌ها به واقعیت نمی‌پیوست در آن صورت مالک ممکن بود مباشر خود را مقصر بداند (بال و شیوا کوامار ۲۰۰۵). ثبت‌های تاریخی حسابداری در اوایل قرن پانزدهم میلادی درباره معاملات مشارکتی و تضامنی نشان می‌دهد که حسابداری در اروپای قرون وسطی، محافظه کارانه بوده است (باسو، ۱۹۹۷).

طی تحقیق آقایان مرادزاده فرد و بنی مهد (۱۳۸۹)، نشان دادند بین محافظه کاری و درصد مدیران غیرموظف در هیات مدیره، رابطه مستقیم وجود دارد. از دیدگاه تئوری نمایندگی، حضور مدیران غیرموظف و مستقل در هیئت مدیره شرکت‌ها و عملکرد نظارتی آنان (بعنوان افرادی مستقل) به کاهش تضاد منافع میان سهامداران و به مدیران شرکت کمک شایانی می‌کند. کرمی و همکاران (۱۳۸۹) به بررسی تأثیر ساز و کارهای نظام راهبری شرکت بر میزان محافظه کاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های تحقیق بیانگر وجود رابطه مثبت بین درصد مالکیت اعضای هیئت مدیره و سرمایه‌گذاران نهادی با محافظه کاری و رابطه منفی بین نسبت اعضای غیرموظف هیئت مدیره و محافظه کاری است. همچنین بادآور نهندی و همکاران (۱۳۹۰) تحقیقی به این نتیجه رسیدند که استقلال هیئت مدیره نمی‌تواند ارتباطی با محافظه کاری حسابداری داشته باشد.

مهرانی و صفرزاده (۱۳۹۰) به بررسی تبیین ارتباط بین حاکمیت شرکتی و کیفیت سود با رویکرد بومی پرداختند، آنها نشان دادند که؛ شاخص ترکیبی حاکمیت شرکتی با محافظه کاری سود ارتباط معناداری دارد. مولفه استفاده از اعضای غیرموظف و ثبات مدیر عامل با محافظه کاری سود ارتباط منفی و معناداری دارد. همچنین مولفه جدایی نقش مدیر عامل از رییس هیئت مدیره با محافظه کاری سود رابطه معناداری ندارد. بیکس، پاپ و یانگ^۱ (۲۰۰۴) رابطه مثبتی بین درصد اعضا غیرموظف هیئت مدیره با محافظه کاری حسابداری یافتند.

لوبو و ژانگ^۲ (2006) نیز در تحقیقی که بعد از اجرای قانون ساربینز-اکسلی انجام دادند، دریافتند که در دوره پس از اجرای قانون، شرکتها اقدام به شناسایی سریع‌تر زیانها نسبت به دوره قبل از آن نموده‌اند. براین اساس مکانیزمی از (نظام راهبری شرکتی) قوانین منجر به تغییر رفتار مدیران و محافظه کارانه تر شدن آنان گردیده است. این دیدگاه مطابق با نظریه مکمل بودن محافظه کاری با نظام راهبری شرکتی می باشد.

¹. Beekes & Pope & Young

². Lobo & Zho

احمد و دولمان (۲۰۰۷) به رابطه معکوسی بین محافظه کاری با درصد مدیران اجرایی (موظف) در هیئت مدیره و رابطه مثبتی بین محافظه کاری حسابداری و درصد مالکیت اعضای غیر موظف هیئت مدیره دست یافتند. از سویی دیگر نتایج تحقیق لافوند و رویچادهری (۲۰۰۸) بیانگر این است که؛ شرکتها با مالکیت کمتر مدیران، سودهای محافظه کارانه تری اعلام کرده‌اند. این نتایج نشان دهنده تقاضای دینفعان برای محافظه کاری بیشتر در گزارش‌های مالی بعنوان وسیله‌ای برای کاهش مشکلات نمایندگی می باشد. در زمانی که مدیران تضاد منافع بیشتری با سایر دینفعان دارند؛ محافظه کاری حسابداری بعنوان وسیله‌ای برای کاهش این تضاد محسوب می شود.

گارسیا لارا و دیگران (۲۰۰۹) با بررسی ارتباط بین ویژگی‌های هیات مدیره و محافظه کاری دریافتند که شرکتها با نظام راهبری شرکتی قوی از اقلام تعهدی برای آگاه سازی به موقع سرمایه گذاران از اخبار بد استفاده می کنند. آنها یادآوری کردند که نظام راهبری شرکتی قوی، نقش مهمی در استفاده از محافظه کاری حسابداری برای هشدار به دینفعان برای بررسی علل موضوع دارد. نتایج تحقیق روزلیندا (۲۰۰۹) نیز بیانگر رابطه ضعیف نظام راهبری شرکتی با افزایش محافظه کاری در صورتهای مالی می باشد. وی دریافت که استقلال کمیته حسابداری و اندازه هیات مدیره هیچگونه تاثیری بر افزایش محافظه کاری در صورتهای مالی ندارد. استفاده از پنج موسسه بزرگ حسابداری نیز تاثیر کمی بر افزایش محافظه کاری داشته است. تفکیک وظایف رئیس هیات مدیره از مدیرعامل و میزان استقلال هیئت مدیره تاثیر محدودی بر محافظه کاری داشته است.

۳. سوال‌ها و فرضیه‌های تحقیق

سوال اصلی تحقیق این است که آیا خصوصیات مختلف هیئت مدیره شرکتها، می تواند بر محافظه کاری حسابداری تاثیر گذار باشد؟ یا به تعبیری دیگر :

آیا رابطه‌ای بین دوگانگی وظایف مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین در صد مدیران غیره موظف در هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین اندازه هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین وجود مدیران دارای تخصص مالی در هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین مدت تصدی مدیر عامل و محافظه کاری حسابداری وجود دارد؟

تحقیق حاضر به دنبال بررسی رابطه بین ویژگی‌های هیئت مدیره با محافظه کاری حسابداری می-باشد. که با توجه به ویژگی‌های هیئت مدیره در قالب شش فرضیه به شرح زیر مورد آزمون قرار گرفته است:

فرضیه اول : بین دوگانگی وظایف مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه دوم: بین غیر موظف بودن رییس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه سوم: بین در صد مدیران غیره موظف در هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین اندازه هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین وجود مدیران دارای تخصص مالی در هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه ششم: بین مدت تصدی مدیر عامل و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم وجود دارد.

۴. روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی بوده و از لحاظ روش گرد آوری داده‌ها از نوع تحقیق‌های توصیفی - همبستگی و پس رویدادی است. در این تحقیق برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چند گانه، مدل باسو (۱۹۹۷) استفاده شده است.

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$EPS_{i,t}$: سود هر سهم شرکت i در سال t

$P_{i,t-1}$: ارزش بازار سهام شرکت i در ابتدای سال t

$R_{i,t}$: بازده سالانه سهام i در سال t

$D_{i,t}$: یک متغیر مجازی است که اگر بازده سالانه سهام منفی باشد، مقدار آن برابر یک و در غیر این صورت مقدار آن برابر صفر منظور می‌شود.

$\varepsilon_{i,t}$: باقیمانده‌های حاصل از رگرسیون است.

نکته مهم در مدل (۱)، این است که در صورت منفی بودن بازده سهام، فرض بر این است که بازده به دلیل وجود اخبار بد منفی می‌باشد. بنابراین، این متغیر مجازی زمانی که بازده نشان دهنده اخبار خوب است، برابر با صفر، و زمانی که بازده نشان دهنده اخبار بد است برابر با یک است به عبارتی با وجود اخبار خوب (بازده مثبت) مقدار صفر برای متغیر مجازی منظور می‌شود. که به ترتیب متغیرمربوط به هر فرضیه بصورت جداگانه در مدل فوق اعمال و تجزیه و تحلیل انجام گرفته است. نگاره (۱) متغیرهای مستقل که شامل ویژگی‌های هیئت مدیره و متغیرهای کنترلی و نحوه سنجش آنها را نشان می‌دهد.

نگاره شماره (۱) ویژگی‌های هیئت مدیره و متغیرهای کنترلی و نحوه سنجش آنها

تعریف عملیاتی	نام متغیر	نماد	
اگر پست مدیرعامل از رئیس هیئت مدیره تفکیک باشد عددیک در غیر اینصورت صفر	دوگانگی وظایف مدیر عامل	Dual	متغیرهای مستقل
اگر رئیس هیئت مدیره غیر موظف باشد یک اگر موظف باشد صفر	غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره	Mbd nx	
نسبت مدیران غیر موظف به کل اعضا	در صد مدیران غیره موظف	Nx	
اگر تعداد اعضا 5 باشد صفر در غیر اینصورت یک	اندازه هیئت مدیره شرکت	B_size	
اگر هیئت مدیره دارای یک عضو متخصص باشد یک در غیر اینصورت صفر	تخصص مالی اعضای هیئت مدیره	Exper finans	
کوچکتر مساوی 2 سال مساوی یک در غیر اینصورت صفر	مدت تصدی مدیر عامل	CEO	
جمع بدهی‌ها بر جمع داراییها	اهرم مالی	Lev	متغیرهای کنترلی
لگاریتم طبیعی ارزش دفتری کل داراییها	اندازه شرکت	Size	
حاصل تقسیم سود بعد از مالیات بر جمع داراییها	سودآوری شرکت	Roa	

۵. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها تحقیق

جامعه آماری، نمونه آماری و قلمرو زمانی تحقیق

جامعه آماری این تحقیق در برگیرنده کلیه شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این تحقیق برای اینکه نمونه تحقیق یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، ابتدا از روش غربالگری (حذفی) استفاده شده است. برای این منظور معیارهای زیر در نظر گرفته شده است.

۱. باتوجه به دوره زمانی در دسترس اطلاعات (۱۳۸۸-۱۳۹۱)، شرکت حداقل دو سال قبل از سال ۱۳۸۸ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد.
۲. پایان سال مالی شرکت‌های نمونه، پایان اسفند ماه باشد.
۳. نام شرکت‌ها تا پایان سال ۱۳۹۱ در فهرست شرکت‌های پذیرفته شده در بورس حذف نشده باشد.
۴. در طی دوره‌ی بررسی (۱۳۸۸-۱۳۹۱) شرکت تغییر سال مالی یا توقف فعالیت نداشته باشد.

۵. اطلاعات مورد نیاز تحقیق (گزارش فعالیت هیئت مدیره، صورت‌های مالی و یادداشتهای توضیحی پیوست) در تمام سالهای مورد نظر در دسترس باشد.
۶. بدلیل متفاوت بودن ماهیت اقتصادی فعالیت بانک‌ها، موسسات مالی و اعتباری و موسسات واسطه‌گری مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ و لیزینگ‌ها) از نمونه حذف شدند.
۷. با اعمال محدودیت‌های فوق ۱۱۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بعنوان نمونه انتخاب شدند.

تحلیل داده‌ها

در این تحقیق از رگرسیون و داده‌های ترکیبی، برای آزمون فرضیات استفاده می‌شود. تحلیل رگرسیونی روشی برای مطالعه سهم یک یا چند متغیر مستقل در پیش بینی متغیر وابسته است. آزمون‌های آماری لازم و نوع آماره استفاده شده جهت رگرسیون چند گانه در سطح ۹۵ درصد و ۹۹ درصد در نگاره شماره ۲ آورده شده‌است.

نگاره شماره (۲) آزمون‌های آماری لازم جهت تحلیل رگرسیون

فرضیه	نوع آزمون استفاده شده	نوع آماره استفاده شده
کلیه فرضیات	متغیر وابسته	آماره کولموگروف - اسمیرنوف
	تشخیص نوع داده‌های ترکیبی (تلفیقی یا تابلویی)	F-Limer
	تعیین نوع روش برآورد (اثرات ثابت یا تصادفی)	Hasuman test
	معنا دار بودن مدل	F-Limer
	آزمون معنا دار بودن ضرایب مدل	T

آمار توصیفی

نگاره شماره (۳) آماره های توصیفی تحقیق

متغیرها	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
EPS/P(-1)	۰/۱۱	۰/۱۶	۰/۶۷۲	-۱/۰۷	۰/۲۸
RET	۰/۳۸	۰/۱۶	۳/۴۲	-۰/۵۸	۰/۶۹
*DR	۰/۲۹	۰	۱	۰	۰/۴۵
*BSIZE	۵/۱	۵	۱۳	۵	۰/۵۹
*CEF	۰/۴۱۴	۰/۵۰	۱	۰/۲۵	۰/۱۶۸
*DUAL	۰/۹۸	۱	۱	۰	۰/۴۵
*MBD	۰/۷۹	۱	۱	۰	۰/۴۰
*NX	۰/۶۲	۰/۶	۱	۰	۰/۲۰
*XPER	۰/۶۱	۱	۱	۰	۰/۴۹
LEV	۰/۶۳	۰/۶۴	۰/۹۷	۰/۱۰۴	۰/۱۹
ROA	۰/۱۲	۰/۱۰	۰/۸۰	-۰/۳۰	۰/۱۵
SIZE	۵/۵۶	۵/۵۵	۶/۲	۴/۹۲	۰/۲۷

آزمون نرمال بودن متغیر وابسته، آزمون فرضیه های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها

آزمون نرمال بودن

نرمال بودن باقیمانده‌های مدل رگرسیونی یکی از فرض‌هایی رگرسیونی است که نشان دهنده اعتبار آزمونهای رگرسیونی است. در ادامه با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف^۱ نرمال بودن توزیع متغیر نسبت سود هر سهم به قیمت سهام در ابتدای دوره بررسی شده است. زیرا نرمال بودن متغیرهای وابسته به نرمال بودن باقیمانده های الگو می‌انجامد. پس لازم است نرمال بودن متغیر وابسته قبل از برآورد پارامترها کنترل شود و در صورت برقرار نبودن این شرط راه حل مناسبی برای نرمال نمودن آنها (از جمله تبدیل نمودن آن) اتخاذ نمود. فرض صفر و فرض مقابل در این آزمون به صورت زیر نوشته می‌شود.

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 : \text{داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی می‌کند} \\ H_1 : \text{داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند.} \end{array} \right.$$

مقادیر سطح معنی داری هرگاه کمتر از ۵ درصد باشد فرض صفر در سطح ۹۵ درصد اطمینان رد خواهد شد.

¹ Kolmogorov-Smirnov test

نگاره شماره (۴): نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف

متغیر نسبت سود هر سهم به قیمت سهام در ابتدای دوره	
۱/۰۷	آماره کولموگروف - اسمیرنوف
۰/۱۱۳	مقدار P-Value

قبل از تخمین مدل می بایست رویکرد تخمین مشخص شود که اینکار از طریق آزمون های F لیمر (چاو) و هاسمن صورت می گیرد.

آزمون چاو

فرضیات این آزمون به صورت زیر است:

H_0 : داده‌های ترکیبی معمولی

H_1 : داده‌های تابلویی با اثرات ثابت

نتایج این آزمون در جهت کلیه فرضیه‌ها در نگاره () آمده است که بیانگر عدم پذیرش فرضیه صفر و لزوم استفاده از آزمون هاسمن برای تعیین روش تخمین می‌باشد.

نگاره شماره (۵): نتایج آزمون چاو

فرضیه‌ها	آماره آزمون	p-value (سطح معنی داری)
فرضیه اول	۴/۱۹	۰/۰۰۰
فرضیه دوم	۴/۱۱	۰/۰۰۰
فرضیه سوم	۴/۳۳	۰/۰۰۰
فرضیه چهارم	۴/۴۷	۰/۰۰۰
فرضیه پنجم	۴/۴۶	۰/۰۰۰
فرضیه ششم	۴/۶۵	۰/۰۰۰

آزمون هاسمن

فرضیات این آزمون به صورت زیر است:

H_0 : داده‌های تابلویی با اثرات تصادفی

H_1 : داده‌های تابلویی با اثرات ثابت

با توجه به اینکه در آزمون چاو مدل داده‌های تابلویی با اثرات ثابت تایید شده در ادامه لازم است تا از آزمون هاسمن برای انتخاب از میان روش‌های داده‌های تابلویی با اثرات ثابت در مقابل داده‌های

تابلویی با اثرات تصادفی استفاده شود. نتایج آزمون هاسمن نیز نشان دهنده تایید روش داده‌های تابلویی با اثرات ثابت می‌باشد.

نگاره شماره (۶): نتایج آزمون هاسمن

فرضیه‌ها	آماره آزمون	p-value (سطح معنی داری)
فرضیه اول	۲۶/۴۷	۰/۰۰۰
فرضیه دوم	۴۳/۸۴	۰/۰۰۰
فرضیه سوم	۲۵/۸۵	۰/۰۰۰
فرضیه چهارم	۳۴/۷۶	۰/۰۰۰
فرضیه پنجم	۲۲/۸۳	۰/۰۰۰
فرضیه ششم	۲۶/۰۴	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه اول

برای آزمون فرضیه اول تحقیق از مدل زیر استفاده شده است :

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \beta_4 Dual_{i,t} + \beta_5 (Dual \times R)_{i,t} + \beta_6 (Dual \times DR)_{i,t} + \beta_7 (Dual \times DR \times R)_{i,t} + \beta_8 Lev_{i,t} + \beta_9 Size_{i,t} + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

همانطور که در نگاره شماره (۷) نیز قابل مشاهده است، با توجه به آماره F بدست آمده (۹/۴۶) و همچنین سطح خطای آن که برابر (۰/۰۰۰) می باشد، می توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد در کل مدل از معناداری بالایی برخوردار است. میزان آماره دوربین واتسون بدست آمده (۱/۷۱) نیز نشان می‌دهد که خودهمبستگی مرتبه اول میان جملات خطای مدل وجود ندارد. و ضریب بدست آمده برای متغیر (DUAL×RET×DR) که برابر (۱/۸) می باشد و همچنین سطح خطای آن که برابر ۰/۰۰۲ می باشد می توان بیان کرد که در سطح خطای ۱ درصد ارتباط معناداری میان دوگانگی وظایف مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری شرکت‌ها وجود دارد. بنابراین فرضیه اول تحقیق تایید می‌شود.

آزمون فرضیه دوم

برای آزمون فرضیه دوم تحقیق از مدل زیر استفاده شده است :

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \beta_4 MBD Nx_{i,t} + \beta_5 (MBD Nx \times R)_{i,t} + \beta_6 (MBD Nx \times DR)_{i,t} + \beta_7 (MBD Nx \times DR \times R)_{i,t} + \beta_8 Lev_{i,t} + \beta_9 Size_{i,t} + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

همانطور که در نگاره شماره (۷) نیز مشاهده می‌شود، آماره F برابر با (۲۱/۷۶) و سطح خطای آن برابر (۰/۰۰۰) می‌باشد، بنابراین می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد در کل مدل از معناداری بالایی برخوردار است. میزان آماره دوربین واتسون بدست آمده (۱/۹۵) نیز نشان می‌دهد که خودهمبستگی مرتبه اول میان جملات خطای مدل وجود ندارد و ضریب بدست آمده برای متغیر (MBD × RET × DR) که برابر (۰/۲۵۶) می‌باشد و همچنین سطح خطای آن که برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد می‌توان بیان کرد که در سطح خطای یک درصد ارتباط معناداری میان غیرموظف بودن رئیس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری شرکت‌ها وجود دارد. بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می‌شود.

آزمون فرضیه سوم

برای آزمون فرضیه سوم تحقیق از مدل زیر استفاده شده است:

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \beta_4 Nx\%_{i,t} + \beta_5 (Nx\% \times R)_{i,t} \\ + \beta_6 (Nx\% \times DR)_{i,t} + \beta_7 (Nx\% \times DR \times R)_{i,t} + \beta_8 Lev_{i,t} + \beta_9 Size_{i,t} \\ + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

همانطور که در نگاره شماره (۷) مشاهده می‌شود، با توجه به آماره F بدست آمده (۱۶/۹۴) و همچنین سطح خطای آن که برابر (۰/۰۰۰) می‌باشد، می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد در کل مدل از معناداری بالایی برخوردار است میزان آماره دوربین واتسون بدست آمده (۱/۹۸) نیز نشان می‌دهد که خودهمبستگی مرتبه اول میان جملات خطای مدل وجود ندارد. و ضریب بدست آمده برای متغیر (NX × RET × DR) که برابر (۰/۲۷۸) می‌باشد و همچنین سطح خطای آن که برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد می‌توان بیان کرد که در سطح خطای ۱ درصد ارتباط معناداری میان درصد مدیران غیرموظف در هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری شرکت‌ها وجود دارد. بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می‌شود.

آزمون فرضیه چهارم

برای آزمون فرضیه چهارم تحقیق از مدل زیر استفاده شده است:

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \beta_4 Bsize_{i,t} + \beta_5 (Bsize \times R)_{i,t} \\ + \beta_6 (Bsize \times DR)_{i,t} + \beta_7 (Bsize \times DR \times R)_{i,t} + \beta_8 Lev_{i,t} + \beta_9 Size_{i,t} \\ + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

همانطور که در نگاره شماره (۷) مشاهده می‌شود، با توجه به آماره F بدست آمده (۱۹/۱۶) و همچنین سطح خطای آن که برابر (۰/۰۰۰) می‌باشد، می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد در کل مدل از معناداری بالایی برخوردار است. میزان آماره دوربین واتسون بدست آمده (۱/۹۵) نیز نشان می‌دهد که خودهمبستگی مرتبه اول میان جملات خطای مدل وجود ندارد. و ضریب بدست آمده برای متغیر (BSIZE × RET × DR) که برابر (۰/۰۴۸) می‌باشد و همچنین سطح خطای آن که برابر

۰/۸۲۹ می باشد؛ بنابراین ارتباط معناداری میان اندازه هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری شرکت ها وجود ندارد. بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تایید نمی‌شود.

آزمون فرضیه پنجم

برای آزمون فرضیه پنجم تحقیق از مدل زیر استفاده شده است :

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \beta_4 \text{Exper finans}_{i,t} \\ + \beta_5 (\text{Exper finans} \times R)_{i,t} + \beta_6 (\text{Exper finans} \times DR)_{i,t} \\ + \beta_7 (\text{Exper finans} \times DR \times R)_{i,t} + \beta_8 \text{Lev}_{i,t} + \beta_9 \text{Size}_{i,t} + \beta_{10} \text{ROA}_{i,t} \\ + \varepsilon_{i,t}$$

همانطور که در نگاره شماره (۷) مشاهده می‌شود، با توجه به آماره F بدست آمده (۲۴/۷۲) و همچنین سطح خطای آن که برابر (۰/۰۰۰) می باشد، می توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد در کل مدل از معناداری بالایی برخوردار است. میزان آماره دوربین واتسون بدست آمده (۲/۰۱) نیز نشان می‌دهد که خودهمبستگی مرتبه اول میان جملات خطای مدل وجود ندارد. و ضریب بدست آمده برای متغیر (XPER × RET × DR) (۰/۱۸۷-) منفی می‌باشد لذا رابطه مستقیمی، میان وجود مدیران دارای تخصص مالی در هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری شرکت ها وجود ندارد. بنابراین فرضیه پنجم تحقیق تایید نمی‌شود.

آزمون فرضیه ششم

برای آزمون فرضیه اول تحقیق از مدل زیر استفاده شده است :

$$\frac{EPS_{i,t}}{P_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 R_{i,t} + \beta_2 DR_{i,t} + \beta_3 (R \times DR)_{i,t} + \beta_4 \text{Cef}_{i,t} + \beta_5 (\text{Cef} \times R)_{i,t} \\ + \beta_6 (\text{Cef} \times DR)_{i,t} + \beta_7 (\text{Cef} \times DR \times R)_{i,t} + \beta_8 \text{Lev}_{i,t} \\ + \beta_9 \text{Size}_{i,t} + \beta_{10} \text{ROA}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

همانطور که در نگاره شماره (۷) مشاهده می‌شود، با توجه به آماره F بدست آمده (۲۵/۴۲) و همچنین سطح خطای آن که برابر (۰/۰۰۰) می باشد، می توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد در کل مدل از معناداری بالایی برخوردار است. میزان آماره دوربین واتسون بدست آمده (۱/۹۹) نیز نشان می‌دهد که خودهمبستگی مرتبه اول میان جملات خطای مدل وجود ندارد. و ضریب بدست آمده برای متغیر (CEF × RET × DR) که برابر (۰/۰۰۹) می باشد و همچنین سطح خطای آن که برابر ۰/۸۳۸ می باشد بنابراین می توان بیان ارتباط معناداری میان مدت تصدی مدیر عامل و محافظه کاری حسابداری شرکت ها وجود ندارد. بنابراین می‌توان بیان کرد ارتباط معناداری بین مدت تصدی مدیر عامل و محافظه کاری حسابداری شرکت‌ها وجود ندارد. بنابراین فرضیه ششم تحقیق تایید نمی‌شود.

نگاره شماره (۷) نتایج آزمون فرضیه ها

متغیر	ضریب	آماره t	سطح خطا	دوربین واتسون	ضریب تعیین	آماره f
DUAL×RET×DR دوگانگی وظایف مدیر عامل	۱/۸	۳/۱	۰/۰۰۲	۱/۷۱	۰/۷۷۸	۹/۴۶
MBD×RET×DR غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره	۰/۲۵۶	۵/۹۷	۰/۰۰۰	۱/۹۵	۰/۸۴۹	۲۱/۷۶
NX×RET×DR درصد مدیران غیر موظف	۰/۲۷۸	۴/۰۱	۰/۰۰۰	۱/۹۸	۰/۸۱۲	16/98
BSIZE×RET×DR اندازه هیئت مدیره	۰/۰۴۸	۰/۲۱۶	۰/۸۲۹	۱/۹۵	۰/۸۳۱	۱۹/۱۶
XPER×RET×DR تخصص مالی اعضا	-۰/۱۸۷	-۲/۹۵	۰/۰۰۳	۲/۰۱	۰/۸۶۵	۲۴/۷۲
CEF×RET×DR مدت تصدی مدیر عامل	۰/۰۰۹	۰/۲۰۴	۰/۸۳۸	۱/۹۹	۰/۸۶۸	۲۵/۴۲

۸. نتیجه گیری، محدودیت‌ها و پیشنهادات

نتیجه گیری

بسیاری از تحقیقگران معتقدند که هیئت مدیره‌های مستقل گزارش‌هایی با کیفیت بالاتر ارائه می‌کنند. زیرا آنها کمتر تحت نفوذ مدیران اجرایی قرار می‌گیرند، بنابراین نظارت بهتر بر فعالیت‌های کسب و کار دارند. و از تضاد منافع بین مالکین و مدیران جلوگیری می‌کنند.

با توجه به تایید نیمی از فرضیه‌های می‌توان گفت که هیئت مدیره تاثیر به سزایی در اعمال محافظه کاری حسابداری دارد. همچنین با توجه به نتایج تحلیل ضرایب رگرسیون، که بیانگر وجود رابطه مثبت و معنادار میان دوگانگی مسئولیت مدیرعامل و محافظه کاری حسابداری می‌باشد. به عبارت دیگر، در شرکت‌هایی که وظایف رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل به خوبی از هم تفکیک شده باشد، به دلیل برخورداری از نظام راهبری قویتر و تحت نفوذ نبودن هیئت مدیره توسط مدیر عامل؛ محافظه کاری حسابداری بیشتر رعایت شده و گزارش‌های مالی از کیفیت بیشتری برخوردارند. همچنین با اثبات وجود رابطه مستقیم و معنادار میان غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری، هیئت مدیره از استقلال بیشتری برخوردار بوده و این امر خود باعث تقویت نظام راهبری شرکتی و به پیرو آن باعث اعمال محافظه کاری بیشتر می‌گردد. همچنین تایید فرضیه سوم موید این موضوع است که مدیران غیر موظف، نقش نظارتی فعالی بر عملکرد شرکتهای بورس اوراق بهادار تهران داشته و به عنوان افرادی مستقل مانع استفاده از روشهای متهورانه حسابداری توسط مدیران شده اند. همچنین با توجه به رد فرضیه چهارم بین

اندازه هیئت مدیره و محافظه کاری حسابداری رابطه ای دیده نشد. با رد فرضیه پنجم و مشاهده رابطه معکوس بین تخصص اعضای مالی و محافظه کاری حسابداری مشخص گردید در ترکیب هیئت مدیره برخی شرکت‌ها از مدیران مالی که مسئولیت اجرایی دارند؛ استفاده می‌شود.

محدودیت‌های تحقیق

در هر تحقیقی، عواملی به طور آشکار یا نهان موجب کاهش اثر بخشی تحقیق و کسب و نتایج مناسب می‌گردد.

۱- یکی از جنبه‌های مهم هر تحقیقی، وجود داده‌ها و اطلاعات دقیق و نیز سهولت دسترسی به آنهاست. در اکثر کشورهای پیشرفته، پایگاه‌های اطلاعاتی دقیق وجود دارد. ولی در کشور ما در برخی موارد، اطلاعات و داده‌های پایگاه‌های مختلف، یکسان نیستند. همچنین در پایگاه‌های اطلاعاتی ایران، در ارتباط با ویژگی‌های اعضای هیئت مدیره بانک اطلاعاتی خاص وجود ندارد، لذا دسترسی به چنین داده‌هایی مستلزم وقت بسیاری است.

۲- با توجه به انتخاب شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران؛ عدم انتخاب سایر شرکت‌ها باعث کاهش روایی خارجی تحقیق و عدم امکان تعمیم نتایج به کل بورس اوراق بهادار تهران می‌گردد.

پیشنهاد‌های تحقیق

۱- تأکید بر اهمیت برخی از ویژگی‌های هیئت مدیره مانند دوگانگی مسئولیت مدیرعامل و غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره و حضور اعضای غیرموظف در هیئت‌های مدیره به عنوان عوامل اثر گذار محافظه کاری و کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

۲- با توجه به نتایج حاصله از این تحقیق و لازم الاجرا شدن آئین نامه راهبری شرکتی و با اشاره به این موضوع که هیئت مدیره برای نظارت بر مدیریت و مشارکت در تصمیم‌گیری، نیازمند آشنایی با مباحث مالی و اقتصادی و بازرگانی داخلی و خارجی می‌باشند. استفاده از متخصصان مالی در ترکیب هیئت مدیره و یا همکاری مشاوران ذیربط پیشنهاد می‌گردد.

۳- در ترکیب هیئت مدیره برخی شرکت‌ها از مدیران مالی که مسئولیت اجرایی دارند؛ استفاده می‌شود در حالی که طبق ادبیات آئین حاکمیت شرکتی و نیز منشور کمیته حسابداری (بورس اوراق بهادار تهران)، حضور حداقل یک عضو مالی غیر موظف، در ترکیب هیئت مدیره پیشنهاد می‌گردد.

۴- همچنین به سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران پیشنهاد می‌شود تا در راستای تصمیمات سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و بلند مدت، در کنار استفاده از ارقام ارائه شده در صورت‌های مالی به برخی معیارهای کیفیت سود از قبیل محافظه کاری توجه نمایند.

پیشنهاد برای تحقیق‌های آتی

با توجه به مورد توجه قرار گرفتن حاکمیت شرکتی، از طرف سازمان بورس اوراق بهادار تهران و همچنین با توجه به اجباری شدن تشکیل کمیته‌های تخصصی، در شرکت‌های بورسی، جهت تکمیل شدن این تحقیق، بطور کلی زمینه‌های تحقیقاتی زیر برای تکمیل یافته‌های تحقیقاتی مرتبط؛ پیشنهاد می‌گردد:

- ۱- بررسی رابطه بین کمیته حسابرسی و محافظه کاری حسابداری
- ۲- بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی خارجی و محافظه کاری حسابداری
- ۳- بررسی رابطه بین درصد مالکیت اعضای هیئت مدیره با محافظه کاری حسابداری
- ۴- بررسی رابطه بین تخصص مالی اعضای هیئت مدیره و کیفیت گزارشگری مالی
- ۵- بررسی رابطه شاخص ترکیبی ویژگی‌های هیئت مدیره با سایر معیارهای کیفیت سود
- ۶- بررسی رابطه شاخص ترکیبی ویژگی‌های هیئت مدیره مدیریت سود
- ۷- بررسی رابطه شاخص ترکیبی ویژگی‌های هیئت مدیره با هموار سازی سود

منابع و ماخذ

- ۱- بادآور نهندی، یونس، برادران حسن زاده، رسول، محمد زاده باغبانی، سعید، ۱۳۹۰، بررسی رابطه بین برخی مکانیزم های حاکمیت شرکتی و محافظه کاری در گزارشگری مالی، تحقیقات حسابداری و حسابداری، سال سوم، ۹، ص ۲۵-۴۱
- ۲- حساس یگانه، یحیی، دی ۱۳۸۴، مفاهیم حاکمیت شرکتی، ماهنامه حسابداری، شماره ۱۶۷
- ۳- کرمی غلامرضا، حسینی سیدعلی، حسینی عباس، ۱۳۸۹، بررسی برخی ساز و کارهای نظام راهبری شرکت و محافظه کاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری، ۷، ۲۰-۴۱
- ۴- مراد زاده فرد، مهدی، بنی مهد، بهمن، دیندار یزدی، مهدی، بهار ۱۳۹۰، بررسی رابطه بین محافظه کاری ونظام راهبری شرکتی، مجله حسابداری مدیریت، سال چهارم، شماره هشتم ص ۸۹-۱۱۵
- ۵- مهرانی، کاوه، صفرزاده، محمد حسین، ۱۳۹۰، تبیین ارتباط بین حاکمیت شرکتی و کیفیت سود با رویکرد بومی، مجله دانش حسابداری، سال دوه، شماره ۷، ۶۹-۹۸

منابع خارجی

- 1-Ahmed, A. S., & Duellman, S. (۲۰۰۷), "Accounting conservatism and board of director characteristics: An empirical analysis", *Journal of Accounting and Economics*, ۴۳, ۳۸۱-۴۱۰
- 2-Basu, S.(۱۹۹۷). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting and Economics*, ۲۴, ۳-۳۷
- Ball, R. & Kothari, S. P. & Robin, A. (2000). The Effect of International Institutional Factors on Properties of Accounting Earning. *Journal of Accounting and Economics*, 29, 1-51.
- 3-Ball, R., and L. Shivakumar,(۲۰۰۵), Earnings quality y in UK private firms: comparative loss recognition timeliness, *Journal of Accounting and Economics*, ۳۹(۱), ۸۳-۱۲۸.
- 4-Beekes, W., Pope, P., Young, S., (۲۰۰۴). "The link between earnings timeliness, earnings conservatism and board composition: evidence from the UK", *Corporate Governance: An International Review*. ۱۲, ۴۷-۵۹.
- 5-Berle, A. and Means.(۱۹۳۲)., G, The modern corporation and private property, Macmillan: New York.
- Beaver, W. and S. Ryan. (۲۰۰۵). Conditional and Unconditional Conservatism: Concepts and Modeling. *Review of Accounting Studies* 10: 269 -309.
- 6- Chandra, u., c. wasley, et al. (۲۰۰۴). "Income conservatism in the us technology sector." the Bradley policy research center, financial research and policy working paper, ۱-۴

- 7-Francis,R., Martin,X.(۲۰۰۹). Acquisition Profitability and Timely Loss Recognition , Journal of Accounting and Economics,Volume ۴۹, Issue ۱-۲, pages ۱۶۱- ۱۷۸
- 8-Garcia Lara, J. M., Garcí'a Osmá, B. and Penalva, F. (۲۰۰۹). Accounting conservatism and corporate governance, *Review of Accounting Studies*, ۱۴, ۱۶۱-۲۰۱
- 9 -Givoly, D. and Hayn, C, (۲۰۰۰) "The changing time-series properties of earnings, cash flows and accruals: Has financial reporting become more conservative? "*Journal of Accounting and Economics*, ۲۹(۳), pp. ۲۸۷-۳۲۰.
- 10-Lobo, G. L., & Zhou, J. (۲۰۰۶). Did conservatism in financial reporting increase after the Sarbanes-Oxley Act? Initial evidence . *Accounting Horizons*, ۲۰: ۵۷-۷۴.
- 11-Roslinda. "The Relationship Between Corporate Governance And Accounting Conservatism", University Of New South Wales , (۲۰۰۹), ۱۴۳
- 12-Salamon G., Butler J,(۱۹۹۰) Why managers won't learn?, *Management Education and Development*, Vol.۳, No۲ ,۸۷-۱۲۲
- 13-Watts,R . I,(۱۹۹۳), A Proposal for research on Conservatism, Working paper university of Rochester (presented at American Accounting Association national meeting, San Feransisco. Ca)
- 14-Watts , R . L , (۲۰۰۲) , conservatism in accounting ,the Bradley Policy Research Center , *Financial Research and policy , working* ,۲-۲۱
- 15-Watts, R.L. (۲۰۰۳). Conservatism in Accounting Part I: Explanations and Implications , *Accounting Horizon*, ۱۷(September): ۲۰۷-۲۲۱